

TERUGKOPPELING
STUDIEDAG DIRECTIE EN IB

SAMENVATTING

(Extra ondersteuning) Adviesloket Zuidoost: samenwerking is positief, inzet van (school)arrangementen effectief. Wens: minder bureaucratie en mindere scheidslijn tussen basis- en extra ondersteuning. Behoeftte aan preventieve aanpak en inzet expertise (op verschillende vlakken).

Inzet AB: wens: willen sparren, klassenmanagement, doelen opstellen, vroegtijdige ondersteuning, preventieve aanpak.

Kleuters: zorgen op het gebied van taalontwikkeling en 'boze' kleuters/ gedrag. Wens: duidelijk beeld van 'startende' kleuters.

Personeel: vinden en behouden van (kwalitatief goed) personeel. Wens: scholing leerkrachtvaardigheden op het gebied van gedrag, reken- en taalonderwijs (differentiatie, NT2, OPP (leerroutes)).

Samenwerking externe: lange wachttijden, wisselende aanbieders en het vinden van de juiste aanbieders. Wens: duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden.

Visie, protocollen (en praktische mappen) en implementeren op het gebied van gedrags-, ERWD en dyslexie en ernstige leesproblemen (en spelling).

**“VOLLEDIGE”
TERUGKOPPELING
(NASLAGWERK)**

JONGE KIND

Opvallendheden:

Taalachterstand:

- Gebruik van handen ipv woorden
- Wordt snel gedacht aan laag IQ
- Leerlingen komen niet in aanmerking voor extra ondersteuning
- Groep 2 leerlingen voldoen niet aan voorwaarden om door te stromen naar groep 3
- Aantal directeuren geen voorstander van nieuwkomersonderwijs

Rijke leeromgeving:

- Leerkrachten hebben moeite met het maken van keuzes
- Methodes loslaten/ methode overstijgen is spannend

Spel:

- Leerlingen komen nog niet voldoende tot spelen en spelen nog niet op hun eigen niveau

Onderwijsbehoeften:

- Onderwijsbehoeften zijn te laat in beeld (vanaf plaatsing)
- Lange wachttijden
- Veel leerlingen met eigen leerlijn

Overig:

- Veel boze kleuters; korte spanningsboog-gedragsproblemen
- Leerkrachten zijn zelfvertrouwen kwijt
- Leerkrachten onbewust bekwaam
- Na doublure nog niet schoolrijp
- Geen doorgaande lijn (m.b.t. samenw. externe)

Acties/ advies/ wens:

Taalachterstand

- Daadkracht VVE gewenst
- Extra taalondersteuning
- Expert op gebied van NT2
(onderwijsassistent)

Rijke leeromgeving

- Stimulerende, uitdagende, rijke gevarieerde en uitnodigende leeromgeving
- Reken- taal en lees-omgeving creëren
- Thema zichtbaar (atelier/ wisselende hoeken)
- Meer eenheid in de klassen
- Ontdekkend leren (binnen en buiten)
- Verbinding hoeken en activiteiten

Spel

- Minder resultaatgericht, meer opbrengstgericht vanuit spel- embedded teaching
- Groepsdoorbroken spelen
- Meer leren vanuit spel (poppenhoek kan ook instructietafel zijn)
- Doelgericht
- Leerkrachten die meespelen/ modeling

Onderwijsbehoeften:

- Duidelijke structuur in signalering, aanbod en evaluatie
- Meer clusteren i.p.v. individueel
- Inzoomen op onderwijsbehoeften (ook voor plaatsing; sneller en duidelijker)
- Betere samenwerking met externe

Overig:

- Hoge verwachtingen
- Eigenaarschap

JONGE KIND

Wat is er nodig?:

Taalachterstand:

- Meer handvatten op gebied van taalachterstand inhalen

Rijke leeromgeving:

- Vergroten leerkrachtvaardigheden:
 - *inzicht en denken in mogelijkheden
 - *doelen formuleren
 - *differentiatie (niveaus)

Spel

- Meer handvatten op het gebied van spelsuggesties

Onderwijsbehoeften

- Handvatten m.b.t. differentiatie
- Goede sociale vaardigheden, taakgericht, methodiek om te leren leren volgens een stappenplan
- Eerder signaleren bij o.a. meerkunners

Scholing

- Gerichte coaching

GEDRAG

Opvallendheden:

- Leerlingen met externaliserend gedrag, eisen veel aandacht op
- Internaliserend gedrag wordt minder makkelijk gezien
- Er wordt te lang geprobeerd een leerling binnenboord te houden
- Groedocument wordt gezien als bureaucratie
- Groot verschil thuis en school (sturend of zelf leren nadenken)
- Ingewikkelde leerlingpopulatie
- Onvoorspelbaarder is ingewikkeld
- Achter de oorzaak van gedrag komen
- Gedrag vanuit trauma
- Wachtlijsten bij externe instanties
- Lerarentekort (en deskundigheid)
- Grenzen van leerlingen bepalen (onveilige situatie)
- Organiseren van de juiste hulp (losse trainingen lijken niet of nauwelijks te werken, schoolbrede aanpak wel)
- Wisselend gedrag van leerlingen bij verschillende leerkrachten
- Voelen leerkrachten zich veilig genoeg om problemen te bespreken

Advies/ acties/ wensen:

- Gedragsprotocol (ln, lk en ouders)
- Schoolbrede pedagogische aanpak (zoals Vreedzame school, PBS, etc.) met voorspelbare visuele concrete gedragsafspraken
- Ouderbetrokkenheid
- Duidelijke grenzen stellen

Wat is er nodig?

- Duidelijke afspraken binnen Zuidoost over pedagogisch klimaat
- Bemoeienis van het ALZO bij zij-instroom van leerlingen po-po
- Preventief investeren op gedrag
- Duidelijke basisnormen
- Leren van elkaar
- Bijeenkomsten die om een vervolg vragen (m.b.t. gedrag)
- Consultatie op korte termijn (handelingsadviezen) en bij het bepalen van grenzen op school
- Scholing op het gebied van omgaan met externaliserend gedrag

DYSLEXIE

Opvallendheden:

- Kennis blijft hangen bij IB-ers
- Te weinig kennis bij leerkrachten van signaleren van dyslexie en het uitvoeren en volgen van het dyslexieprotocol en tevens het opzetten van een handelingsplan
- Vragen over de methodes die gebruikt worden, zijn deze geschikt voor de NT-2 problematiek?
- Er wordt niet snel gedacht aan dyslexie, wegens taal en laag IQ.
- Zorgniveau 1 is in sommige scholen onvoldoende, soms is zorgniveau 2 het klassenniveau.
- Dyslexieprotocol op sommige scholen onvoldoende gestructureerd geïmplementeerd
- Er wordt thuis onvoldoende gelezen
- Alle scholen hebben bibliotheek
- Lijkt alsof leerkrachten nog onvoldoende boven de lesstof (zorgniveau 1 van spelling) staan
- Vraag naar meer leesbegeleiding (1 op 1)

Advies/ acties/ wensen:

- Gestructureerd implementeren dyslexieprotocol
- Kennis m.b.t. opstellen en uitvoeren handelingsplannen
- Op school hardop lezen
- Expert die langs scholen gaat ter ondersteuning van scholen en leerlingen

Wat is er nodig/ scholing?

- Kennis m.b.t. dyslexie
- Ondersteuning bij het implementeren en uitvoeren van het protocol dyslexie
- Kennis m.b.t. leerlingen met een lagere intelligentie (IQ<80)
- Workshop leerlijnen en routes lezen en spelling

ERWD

Opvallendheden:

- Gericht intensieve hulp, past moeilijk in de basisondersteuning (vooral het **wat** aanbieden is lastig)
- Veel verschillende niveaus in één groep, maakt passend rekenonderwijs bieden moeilijk
- Contextsommen zijn een belemmering
- Onderzoek naar dyscalculie wordt vaak afgewezen
- Vraag naar meerwaarde van dyscalculie onderzoek
- Extra ondersteuning valt vaak weg ivm vervanging van collega's
- Vraag naar waar de rekenproblemen zitten; in de groep of bij de individuele leerlingen?
- Vraag naar inhoudelijk goede ondersteuning bieden
- Moeite met het inzichtelijk maken van achterstanden
- Moeite om keuzes te maken met het skippen of aanbieden van specifieke onderwerpen
- Moeite met het inzetten en zoeken van de juiste materialen
- Rekenspecialist heeft weinig tijd

Advies/ acties/ wensen:

- Focus op rekentaal; contextsommen
- WIDW: gericht op rekenen
- Preventief remediëren
- Analyseren van de toetsen
- Schakelklas rekenen
- Investeren in leerkrachthandelen
- Meer handelend rekenen
- Automatiseringsoefeningen doen

Wat is er nodig/ scholing?

Kennis op het gebied van:

- Leerlijnen en routes rekenen en wiskunde en goed rekenonderwijs
- Inzet concreet materiaal
- Preventief remediëren
- Goed afnemen van een PDO
- Zorgniveau 3
- Handelend rekenen

- Ondersteuning bij het implementeren en uitvoeren van het protocol ERWD
- 'Werkgroep' voor het uitwerken van de 'rekenmap' onder begeleiding van een expert (taken/ opdrachten per leerjaar)

OPP

Opvallendheden:

- Zeilschipmetafoor is gebruikt
- Lijkt alsof OPP's nog weinig leven op scholen
- Vraag: hebben scholen een duidelijke visie op duurzaam implementeren van voorwaarden voor Passend Onderwijs
- Sommige collega's gaven dat de basisondersteuning nog onvoldoende op orde is, waardoor leerlingen mogelijk achterstanden oplopen en een OPP in zicht komt
- Spanning met het onderscheid tussen de waarden en normen in de prestatie maatschappij (hoge scores, individualisme) en waarden en normen die ten grondslag liggen aan Passend onderwijs (kinderen horen erbij, mogen in de buurt naar school en de omgeving kijkt wat dit kind nodig heeft om zich goed te ontwikkelen). Scholen voelen spanning tussen beide waarde- en normen patronen.

Advies/ acties/ wensen:

- Gebruik maken van de protocollen dyslexie en ERWD
- Vooral ook onderzoeken naar het nut van de protocollen en hoe het wordt weggezet in de organisatie
- Nog preventiever afstemming tussen leerlingen en leeraanbod
- Sterke visie ontwikkelen en zich bewust zijn van de verschillende krachten (met verschillende waarden- en normen patronen), hierdoor beter sturen in de organisatie

Wat is er nodig/ scholing?

- Kennis op het gebied van:
- OPP (opstellen, uitvoeren en theorie en praktijk aan elkaar koppelen)

WAAR ZIJN DE SCHOLEN TROTS OP?

ALZO:

- Inzet AB (afstemming/ samenwerking/ kindgericht/ terugkoppeling)
- Samenwerking ALZO (fijn, prettig, snel)
- Invullen groeidocument
- Aanvragen verlopen soepel
- Inzet ARR/ SARR prettig
- Effect inzet extra ondersteuning

AANBOD voor:

- Meer en hoogbegaafde
- Jonge kind (meerkunners)
- Gepersonaliseerd onderwijs
- Cl 1, 2 mlk, down
- Differentiatie (aansluiten bij doel)
- Daltononderwijs
- Leerlingen met gedragsprobleem

Kwaliteitszorg:

- Sterk ped. klimaat
- Zorg leerlingen goed in beeld
- Kijk op ouders en lln
- Goede organisatie
- Eindcito
- Denken in kansen

Samenwerking externe en personeel intern:

- VVE
- Experts binnen en buiten de school
- Juiste partners verbinden aan school
- Zelf arrangeren werkt effectief
- Inzet en kwaliteit IB/ lk/ onderwijsass.

WAT ZIEN SCHOLEN ALS BELEMMERING?

ALZO:

- Te bureaucratisch
- Aanvragen duren vaak te lang
- Werken met groeidocument
- Financiën speelt te grote rol

Kwaliteitszorg:

- Aanmodderen met lln die extra onderst. nodig hebben (te laat naar SBO)
- Veel leerlingen die extra onderst. nodig hebben/ veel kwetsbare leerlingen
- Tijdgebrek om alles ingezette extra ondersteuning goed te monitoren
- Basisondersteuning staat nog onvoldoende
- Nog onvold. zich op speciale onderst. behoefte van de leerlingen
- Gebrek aan goede ervaringen op extra ondersteuning gedrag
- Te veel schoolwisselingen

Te weinig aanbod voor:

- De 'middenmoot' en 'bovenkant'
- Ondersteuning op het gebied van gedrag
- NT2 voor kleuters

Samenwerking externe en personeel intern:

- Wachttijden instanties
- Jonge startende leerkrachten (moeite met doelgroep)
- Nieuwe IB-ers (in Zuidoost)
- Gebrek aan vertrouwen in groei­kracht van lln/ ouders
- Extra ondersteuning kost leerkrachten veel extra tijd en energie (is dat er?)
- Gebrek aan personeel
- Expertise in team ontbreekt
- leerkrachtvaardigheden
- Vinden van de juiste mensen met de juiste expertise voor extra onderst.
- Gebrek aan samenwerking andere scholen
- Gebrek aan tijd en mensen ivm inzet extra lezen

HET ALZO

Wat heb jij nodig van het ALZO?

- Druk opvoeren bij externe instanties
 - Sneller handelen bij arrangeren
 - Bereikbaarheid
 - Proactief contact opnemen met scholen
 - Luisterend oor/ meedenken/ anonieme casussen bespreken/ persoonlijk sparren
 - Korte lijntjes
 - Herhaalrecept
 - Meedenken over preventieve interventies
 - Betrekken ouders
 - Inzet AB-er
 - Meer tijd orthopedagoog
 - Goede helpdesk voor inhoudelijke vragen
 - Kritisch meekijken naar onderwijsaanbod
 - Onpartijdig advies
 - Goed financieel overzicht
 - Duidelijkheid over budgetten
 - Verbreding expertise
 - Vertrouwen
- Eénpitters, behoefte aan direct contact
- Bijeenkomst nieuwe IB-ers (start schooljaar)
- 4 IB-ers voelen zich steeds meer serieus genomen en in hun professionaliteit gewaardeerd

Zijn de arrangementen duurzaam?

- In de ideale wereld wel; in realiteit, zover als haalbaar, dit mede door mobiliteit en wisselingen
- Arrangementen hoeven niet verduurzaamd, als de problematiek van de leerling bijzonder is
- Het zou wenselijk zijn dat al er een hele schoolcarrière een arrangement doorloopt, dat dit niet constant opnieuw aangevraagd dient te worden
- Wenselijk om zoveel mogelijk in het systeem de werkwijzen in te bouwen waarbij wordt gezorgd voor overdracht.

Is het ALZO alleen voor de extra ondersteuning?

Het ALZO wordt gebruikt voor veel meer dan sec extra ondersteuning. De meeste directeuren en IB-ers vinden het onderscheid tussen basis en extra niet heel erg relevant. Zij willen ook dat dit zo blijft, dus breder dan alleen de basisondersteuning.

WENS INZET AB

- Vroegtijdige ondersteuning
- Kort en snel advies (leerkrachten en IB-ers)
- Observaties
- Sparren over leerlingen/ behandelen juiste routes
- Eerste ondersteuning als interventies niet aanslaan
- Specialistische (korte trajecten) hulp voor leerlingen (verschillende gebieden; ZMLK/ werkhouding/ gedrag/ leerlijnen/ integratie in de klas/ ondersteuning werk/ vooral groep 3 leerlingen)
- Kennisoverdracht voor leerkrachten
- Ouders betrekken in traject
- In beeld brengen onderwijsbehoeften

WELKE PROFESSIONALISERING IS GEWENST?

- Externaliserend gedrag
- LVB problematiek
- NT-2
- Taalachterstand bij kleuters
- Leerlijnen
- Leerkrachtgedrag (relatie leerkracht-leerling)
- Klassenmanagement
- Kennis en implementeren van de Leerroutes Passende Perspectieven
- Inzetten hulpmiddelen
- Leren leren en executieve functies
- Creëren rijke leeromgeving
- Transformatief onderwijs
- Werken aan basisondersteuning; verschuiven leerroutes?
- Aanleggen van dossiers:
 - *Opstellen OPP/ HP (afstemming leerstofaanbod)
 - *Hoe en waarom groeidocument

Veel geleerd, gehoord,
gedeeld
Leerzaam
Inzicht
Interessante thema's
Waardevol
Duidelijkheid
Goede inventarisatie

Wat een hoop kapitaal!
Benieuwd naar het
vervolg/ terugkoppeling

Netwerken
Goede interacties
Mensen eindelijk echt ontmoet en
leren kennen
Kennis kunnen delen
Kennismaking met PPOZO

Interactief, heel fijn
Goede en prettige werkvorm
Inspirerend
Veel brainstorm inspiraties
Serieus genomen
Oprechte betrokkenheid
Coöperatief
Leerrijk

Meer brengen dan halen
Weinig ruimte voor kennismaken ivm dezelfde
groepjes
Gebrek aan discussie
Was in de groep dialoog, maar te weinig tijd
Meer tijd voor één onderdeel nemen ipv te veel
af jassen, als je iets doet, doe het goed
Volgende keer onderwerp graag van te voren,
ter voorbereiding

ERVARINGEN STUDIEDAG